

e/ä/vä PERINTÖ

Unescon yleissopimus
aineettoman kulttuuriperinnön
suojelemisesta

Leena Marsio
erikoisasiantuntija
Museovirasto

Unescon yleissopimus aineettoman kulttuuriperinnön suojelemisesta

- Kansainvälinen sopimus ohjaa elävän perinnön suojelua (vuodelta 2003)
- 178 valtiota mukana sopimuksessa (Suomi vuodesta 2013), yli 170 akkreditoitunutta järjestöä (Kansanmusiikki-instituutti Suomesta)
- tarkoituksena edistää elävän perinnön tunnistamista ja vaalimista, lisätä ymmärrystä ja kansainvälistä yhteistyötä
- yhteisöt työn ytimessä
- Maailmanperintösopimuksen ”sisarsopimus”
- Museovirasto koordinoi työtä Suomessa

United Nations
Educational, Scientific and
Cultural Organization

Intangible
Cultural
Heritage

Kuva: Unesco

elävä PERINTÖ

- Juhlat ja tavat
- Musiikki ja tanssi
- Esittävät taiteet
- Suullinen perinne
- Käsityötaidot
- Ruokaperinteet
- Pelit ja leikit
- Luonto ja maailmankaikkeus

Elävän perinnön wikiluetteloon kerätään esimerkkejä Suomesta – 150 ilmoitettu!

A word cloud of Finnish folk culture terms. The words are arranged in various orientations (horizontal, vertical, and diagonal) and colors (brown, gold, black). The terms include:

- Laihiaisuus
- Rotinat
- Jokamiehenoikeudet
- Sirkuskulttuuri
- Aavetarinat
- Romanilaulut
- Yllättäjäiset
- Pesäpallo
- Lavatanssit
- Metallimusiikki
- Polttopallo
- Saunominen
- Sienestys
- Keppihevost
- Tango
- Tervanpoltto
- Lippoaminen
- Karjalanpiirakkaperinne
- Umpihankihiihto
- Jeppomenuetten
- Lumileikit
- Balladit
- Midsommarstångstraditionen
- Runebergsfirandet
- Unikeonpäivä
- Kyykkä
- Talvinuottaus
- Tivoliperinne
- Saamelainen
- Käsityöperinne
- Purpuritanssi
- Nuuttipukit
- Kekri
- Teekkarikulttuuri
- Luontoharrastus
- Vitsit
- Mölkky
- Runolaulu
- Pääsiäiskokot
- Perinnehoidot
- Körttiveisuus
- Kesäteatteri
- Leipäperinne
- Huovuttaminen
- Teekkarikulttuuri
- Luontoharrastus
- Tukkilaiskisat
- Marjastus
- Joulurauha
- Olutkulttuuri
- Afrotanssi
- Praasniekat
- Kalakukko

Aineeton kulttuuriperintö

"Aineettomalla kulttuuriperinnöllä" tarkoitetaan **käytäntöjä, kuvauksia, ilmauksia, tietoa, taitoja** – sekä niihin liittyviä välineitä, esineitä, artefakteja ja kulttuurisia tiloja – jotka yhteisöt, ryhmät ja joissain tapauksissa yksityishenkilöt **tunnustavat osaksi** kulttuuriperintöään.

Tätä aineetonta kulttuuriperintöä, joka **siirtyy sukupolvelta toiselle**, yhteisöt ja ryhmät **luovat jatkuvasti uudelleen** suhteessa ympäristöönsä, vuorovaikutuksessa, luonnon ja oman historiansa kanssa, ja se tuo heille tunteen **identiteetistä** ja jatkuvuudesta, edistäen siten kulttuurisen moninaisuuden ja inhimillisen luovuudenkunnioitusta.” (Unesco)

Elävä kulttuuriperintö
Intangible Cultural Heritage
Living Heritage
Levande traditioner

Kuva: Jarno Niskala

Elävän perinnön wikiluettelo

- Kansalliset, alueelliset tai paikalliset – isot ja pienet perinteet
- Avoin erilaisille **yhteisöille** (yhdistykset, ryhmä ihmisiä, instituutiot...)
- Wikialustaa moderoi Museovirasto, sisällöistä vastaavat yhteisöt
- 1-2 sivua tekstiä, portti muihin tietolähteisiin
- Avattu 02/2016 - nyt **150 esimerkkiä yli 200 taholta viidellä kielellä**
- Satoja kävijöitä päivittäin eri puolilta Suomea ja maailmaa – harrastajat, media, koululaiset...
- **Haku kansalliseen luetteloon 4.11.-5.12.2019.**

Hortoilu eli villivihannesten ja -yrttien
kerääminen
Jokamiehen oikeudet
Jukolan viesti
Kalastuksen kausiasumisperinne
Kalevalainen luontosuhde
Krenkkujen rakennus ja purku
Tornionjoella
Limisaumaisen puuveneeseen veisto
Lipon tekeminen
Lippoaminen
Lumileikit
Luonnonväriaineilla värjääminen
Luontoharrastus
Marjastus
Patopyynti lijoella
Perinnehoidot
Purjehtiminen perinteisillä
limisaumaveneillä

Puruveden talvinuottoaus
Saunominen
Sienestys
Siianjakaminen
Siirtolapuutarhaviljely
Suomalainen metsäsuhde
Suomenhevosiin liittyvä tietotaito
Suomenpystykorva ja eräperinteen
vaaliminen
Suomenpystykorvalla metsästäminen
Tervanpolto tervahaudoissa
Tornionjoen perinteinen
koskikalastuskulttuuri
Tukkilaiskisas
Umpihankihiihto
Uotilainen vesihoitojärjestelmä
Varrassiian paistaminen

Kansainväliset aineettoman kulttuuriperinnön luettelot

1. Ihmiskunnan aineettoman kulttuuriperinnön luettelo (366 kohdetta)
2. Kiireellistä suojelua vaativan aineettoman kulttuuriperinnön luettelo (47 kohdetta)
3. Parhaiden suojelukäytäntöjen rekisteri (17 kohdetta)

Kansainvälisillä luetteloilla tuodaan näkyvyyttä elävälle perinnölle

Luetteloissa on jo 500 kohdetta 120 maasta, lista täydentyy vuosittain

ESIMERKKEJÄ UNESCON LUETTELOSTA / LUONTO

- Lumivyöryjen torjunta Itävallassa ja Sveitsissä
- Hiekkapiirrosten tekeminen (Vanuatu)
- Kamelien hoivarituaali (Mongolia)
- Perinteiset hevostaidot Wienin espanjalaisessa ratsastuskoulussa (Itävalta)
- Kimjang eli kimchin valmistaminen ja jakaminen (Korean tasavalta)
- Katkaravunpyynti ratsain Oostduinkerkeassa (Belgia)
- Haukankasvatus (12 maata)
- Võromaan savusaunaperinne (Viro)

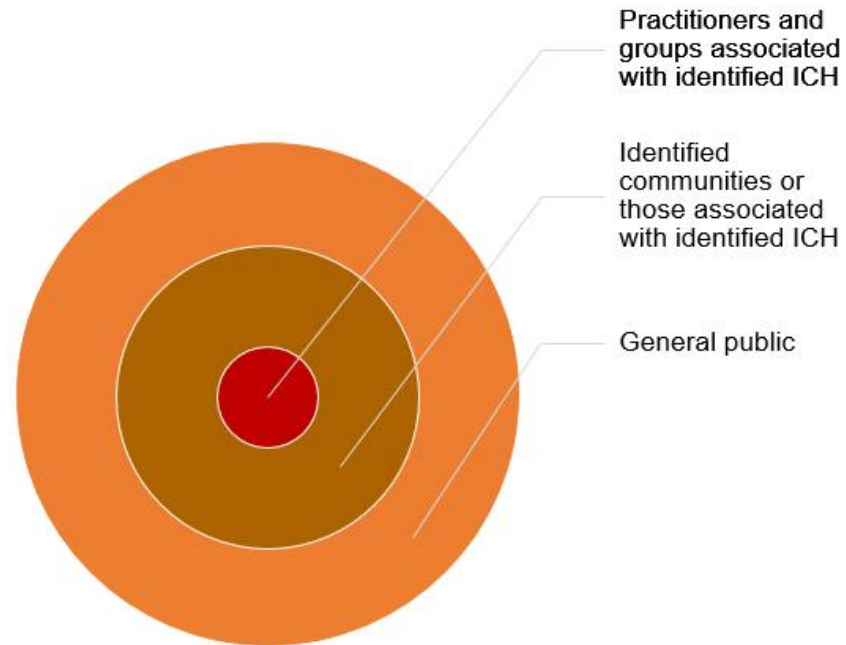

Suojeleminen Unescon 2003 sopimuksessa

” tarkoittaa aineettoman kulttuuriperinnön **elinvoimaisuuden varmistamiseksi tehtyjä toimia**, mukaan lukien sen eri osa-alueiden *määrittäminen, tallentaminen, tutkimus, säilyttäminen, suojelu, edistäminen, vahvistaminen ja elvyttäminen* sekä niiden välittäminen etenkin virallisen koulutuksen ja epävirallisen oppimisen keinoin.”

Who are the communities or groups?

[Some rights reserved](#)

Suojeleminen

Kuinka voimme auttaa perinnettä säilymään elinvoimaisena?

Mikä ilmiö?
Miten rajataan?

1

Ketkä perinnettä harjoittavat ja tuntevat?

2

Miksi halutaan suojella?

3

Mitä uhkia ja riskejä?

4

Mitä toimenpiteitä tarvitaan?

5

Toimeenpano Suomessa

Luettelointi

Viestintä

Ringit

Elävän perinnön wikiluettelo

- n. 140 kohdetta ja 200 toimijaa
- suomi-ruotsi-englanti
- Satoja kävijöitä päivittäin

Seminaarit

- 25 seminaaria ja työpajaa
- Alueelliset, temaattiset
- Vähemmistöt

Käsityörinki

- 14 toimijaa
- Elävä käsityöperintö –julkaisu
- Käsityön äärellä - korttisarja

Elävän perinnön kansallinen luettelo

- 52 kohdetta
- Seuraava haku 2019

Oppimateriaalisivusto

- Suomeksi ja ruotsiksi
- Ilmiöt Suomessa ja Euroopan maissa
- Kuvapaketti, tehtävät, videot, [Kahoot...](#)

Luontorinki

- 18 toimijaa
- Elossa –luonto ja elävä perintö –julkaisu

Unescon kansainväliset luettelot

- Saunominen (haku 2019)
- Limisaumaveneperinne (pohjoismainen)
- Kaustislainen viulunsoitto (haku 2020)

Elävä perintö Facebook

- Ajankohtaiset aiheet
- 850 seuraajaa

Kansanmusiikin ja kansantanssin rinki

- 19 toimijaa
- Kaikilla mausteilla- teemavuosi
- Elävän perinnön klinikat

Unescon kansainväliset luettelot

- Saunominen (haku 2019)
- Limisaumaveneperinne (pohjoismainen)
- Kaustislainen viulunsoitto (haku 2020)

Elävä perintö -YouTube kanava

- Yli sata videota
- 24 000 katselukertaa

Suullinen rinki

- 20 toimijaa
- Jatka tarinaa-tapahtuma 02/2018

Suomi nyt!

- Elävän perinnön wikiluettelossa 150 artikkelia
- Kansallisessa luettelossa 52 kohdetta, seuraava haku 11/2019
- OKM:n päätökset kahdesta kohteesta, joita haetaan
 - Saunakulttuuri Suomessa (lähetetty Unescoon 03/2019 – tulos 12/2020)
 - Pohjoismainen limisaumaveneperinne (Norja koordinoi, mukana kaikki pohjoismaat, Unescoon 03/2020)
 - Kaustislainen viulunsoitto (Unescoon 03/2020 – tulos 12/2021)
- Opetus- ja kulttuuriministeriö päättää, valmistelussa mukana Museovirasto ja aineettoman kulttuuriperinnön asiantuntijaryhmä

Hannu Pakarinen

Lauri Oho

Kuva: Unesco

Pidetään ääntä!

- Jo 367 mediaosumaa aineettomalle kulttuuriperinnölle vuonna 2019
- Alueelliset seminaarit Seinäjoki, Pori, Joensuu, Kuhmo, Jyväskylä, Lappeenranta
- Temaattiset seminaarit: Käsityöt, kansanmusiikki, luonto, saamelaiset, sirkus, suomenruotsalaiset perinteet

www.aineetonkulttuuriperinto.fi

Wiki.aineetonkulttuuriperinto.fi

[Elävä perintö Youtube](#)

[Elävä perintö Facebook](#)

Mennään metsään
JOKAMIES, JOKANAINEN, JOKAHENKILÖ. KÄYTÄ OIKEUTTASI MENNÄ METSÄÄN!

Opi lisää elävästä perinnöstä!

Tällä verkkosivulla voit tutustua elävään aineettomaan kulttuuriperintöön. Museoviraston koostamalle sivustolle on koottu koulujen käyttöön oppimateriaalipaketti. Tervetuloa mukaan tekemään perinnettä näkyväksi ja pohtimaan mitä elävä perintö tänä päivänä on!

Esittely

Elävä perintö

Unescon sopimus

Opettajalle

Oppilaalle

Oma elävä perintö

Tule mukaan!

- Mikä on meille tärkeää elävää perintöä?
- Mitä voisimme kertoa siitä muulle Suomelle / maailmalle?
- Mitä elävän perinnön Wikiluetteloon / Kansalliseen luetteloon?
- Minkälaisia projekteja tai uudenlaista yhteistyötä voisimme rakentaa elävään perintöön liittyen?
- Muista myös aineettoman avustus 18.10 mennessä

Kiitos!

**Museovirasto
Museiverket**

Leena.Marsio@museovirasto.fi